

PHA 210 PREHİSTORİK ARKEOLOJİ METOTLARI

KONU 11: KAZI

8) MİMARİ KALINTILARI KALDIRMA

Bir yerleşim yerinde ortaya çıkarılan mimari kalıntıların yerinde korunması öncelik gerektirir. Bununla da kalmaz, gerektiğinde koruma altına da alınmalıdır. Ancak bazı durumlarda daha eski tabakalara inilmesi gerektiğinde ve üst katmandaki mimarinin kaldırılmadan daha alt seviyeye inilemeyeceği gibi bir gerçekle yüzleşildiğinde yapılması gereken şey, kaldırılacak alanın plan çizimlerinin eksiksiz ve detaylandırılarak yapılmasıdır. Bununla da yetinilmeyip, eğer gerekiyorsa kesit çizimlerinin de yapılması ve son olarak da birçok yönden ve imkan varsa kuşbakışı olarak fotoğraflanması gerekmektedir.

9) MEZAR KALDIRMA

Mezarlar yerleşim yerlerinde sıkça karşımıza çıkan unsurlardandır. İçlerinde çok önemli kültürel belgeleri barındırabilirler. Ama bunların da ötesinde, söz konusu yerleşim yerinde yaşamış olan ve o yerleşimden ele geçen kültürel belgeleri yapmış olan insanın kendisini de barındırırlar. Dolayısıyla iskeletler de en az o kültürel belgelere kadar çok önemlidirler. Bu durumda mutlak suretle işinin uzmanı kişilerce açılmalı ve işinin uzmanı kişilerce toplanmalıdır. Antropologlar bu iş için en uygun bilim adamlarıdır. Buna karşın mezar konusunda uzmanlaşmış ve deneyimli olan arkeologlar da mezarları kazabilir ve toplayabilirler.

10) ANALİZ İÇİN ÖRNEK ALMA

Kazı alanlarında daha sonradan yapılması için çeşitli amaçlara yönelik örnek alınması gerekmektedir. Her bir örneğin niteliğine göre uygun yöntemler ve materyale göre uygun araçlar kullanılmalıdır.

11) KESİT ÇIKARMA

Kazı alanlarının açılmasından arta kalan yanal dolgu yüzeyleri doğal olarak bir kesit görevi üstlenirler. Bu yanal yüzeyler tabana 90⁰ dik açı ile inmelidir. Dolayısıyla uzman bir kazıcının elinden çıkmalıdır. Bu yüzeyler kazı sonrasında çizileceğinden ötürü ne kadar düzenli ve düz iseler, stratigrafi çalışmalarının o derece başarılı olmasına olanak sağlarlar. Kesit üzerinde ve kesitin içine devam eden taş, kemik ve diğer arkeolojik belgeler çekip çıkarılmamalı, tam tersine yerinde bırakılmalıdır. Kesit yüzeyinde kalan tüm objeler ne kadar yerinden edilirse, o kesit o derece tahrip edilmiş anlamını taşıyacaktır.

12) KAZI TOPRAĞININ İNCELENMESİ

Kazı sırasında ele geçen tüm toprağın elenmesi en elzem yöntemdir, esastır. Ancak böylesi bir elemeyi gerçekleştirilmeyen birçok kazı mevcuttur. Bu durum, birçok arkeolojik materyalin farkına bile varılmaksızın kaybolmasına neden olmaktadır ve çok hatalıdır. Ayrıca kaybedilenler sadece arkeolojik materyaller değil aynı zamanda birçok paleobotanik ve faunal bulgulardır da.

İdealde olan eleme yöntemi tüm kazı toprağının sulu ya da kuru yöntemle 3 farklı boyutlardaki eleklerden geçirilmesidir. Bunlar en üstte 5mm., ortada 3mm. ve en altta 1mm. gözenekli olan elekler şeklinde tasarlanmış olunmalıdır.

Kazı toprağının incelenmesi konusunda bir diğer önemli konu da flotasyon yöntemidir. Yüzdürme yöntemi olarak da adlandırılır. Bunun için iyi tasarlanmış bir yüzdürme havuzu yeterli olacaktır. Eğer bu mümkün değilse en uygun yöntem, kovada yüzdürme yöntemidir.

13) KAZI ALANLARINI KORUMA

Bilindiği üzere kazı yapmak aynı zamanda tahrip etmektir. Öte yandan arkeologların veri elde etmelerinin tek yolu da budur. Dolayısıyla, kazı sonrasında kazı alanlarının korunması ve ortaya çıkan ve alanda yerinde bırakılan her türlü kesit, mimari vb. gibi varlıklar uygun olan bir yolla düzenlenmelidir. Örneğin taban seviyeleri ve kesitler plastik naylonlarla kapatılarak üzerlerine toprak yayılmalıdır. Çok sert yüzeyler eğer çok önemli ise nanoteknoloji yöntemleriyle konserve edilebilir.

14) KAZI ALANLARINI FOTOĞRAFLAMA

Mağara ve kaya sığınaklarında yapılan fotoğraflama işlemleri mutlak suretle tripot kullanılarak yapılır. Bununla birlikte zorunlu olarak gerekmediği sürece flaş, neon, floresan ve beyaz ışık kullanılmamalıdır. En uygun yapay ışık, tungsten ya da soft tungstendir. Hepsinden öte, eğer güçlü bir spot ışık varsa tercih edilmelidir. Eğer yerleşimde elektrik yoksa, alüminyum reflektörler yardımıyla kazı alanları fotoğraflanabilir. Reflektörler insan gücü ya da tripot kullanılarak yansıtılabilir.

Açık hava yerleşimlerinde yapılacak fotoğraflamada, eğer güneş ışığı varsa, mutlak suretle fotoğraflanacak alanın üzeri güneş ışığından arındırılacak şekilde brandayla örtülmelidir. Güneşsiz havalarda brandaya gerek kalmaz. Açık hava yerleşimlerinde gerekli olan bir diğer unsur da, kuşbakışı çekimler için kullanılacak olan yüksek merdivendir.